

Aan de leden van de raad

Raamsdonksveer, 29 oktober 2024

Ons kenmerk : 20241011124246/CvZ/Beleid
Onderwerp : Raadsinformatiebrief Uitkomsten ETHOS-Light dak- en thuislozentelling incl bijlage

Geachte leden van de raad,

Onlangs heeft de gemeente Geertruidenberg samen met de Regio Breda meegedaan aan de tweede telronde van het ETHOS-Light telonderzoek van het Kansfonds en de Hogeschool Utrecht.

Met deze raadsinformatiebrief informeren we u over de resultaten van deze telling, die woensdag 9 oktober bekend is gemaakt. De telling is van grote waarde voor ons beleid. Wij zullen de gegevens samen met onze regiopartners nader analyseren en bespreken en deze vervolgens gebruiken voor het beleid wat het komend jaar opgesteld gaat worden.

De volledige rapportage van deze tweede telling kunt u terug vinden als bijlage en via onderstaande webpagina:

https://www.hu.nl/-/media/hu/documenten/onderzoek/projecten/def_rapportage_ethos_breda.pdf

Achtergrond onderzoek:

Ethos staat voor 'European Typology of Homelessness and Housing Exclusion'. Deze classificatie is in 2006 ontwikkeld en wordt in Europa gezien als de best onderbouwde manier om dakloosheid te meten. Daarnaast is ETHOS-Light sinds 2023 de nieuwe leidende definitie van dak- en thuisloosheid in Nederland. De telling vond voor de tweede keer plaats, maar voor deze regio was het de eerste keer dat we deelnamen. In de regio Breda namen naast onze eigen gemeente ook de gemeenten Altena, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Moerdijk, Oosterhout en Zundert deel. De teldag vond plaats op donderdag 11 april 2024.

Op de teldag is er een zogenaamde point-in-time-telling gedaan. Alle lokale en regionale organisaties die (in)direct in aanraking komen met dak- en thuisloze mensen vulden over de dag van de telling vragenlijsten in over mensen die vallen binnen de ETHOS-Light categorieën. We hebben deelgenomen aan deze telling, omdat we zo meer inzicht krijgen in het aantal dak- en thuisloze mensen in de regio Breda, hun profielkenmerken en de aanleidingen tot dak- en thuisloosheid. Daarmee hopen wij in de toekomst een betere aanpak te kunnen ontwikkelen voor dak- en thuisloosheid.

Uiteraard is deze telling een momentopname en kan de situatie, in zowel positieve als negatieve zin, binnen enkele weken of maanden volledig anders zijn. Binnen de gemeente Geertruidenberg kan dit zeker het geval zijn daar, bij het slopen van het Hoge Veer, meerdere mensen dak- of thuisloos zouden kunnen worden. Op het moment van tellen werd nl. enkel de dreigende dakloosheid meegeteld die binnen 1 maand zou ontstaan.

Resultaten onderzoek overall

De tweede Nederlandse ETHOS-telling dak- en thuisloosheid van Kansfonds en Hogeschool Utrecht is gehouden in 55 gemeenten en in zes regio's (Gelderland Zuid, Hart van Brabant, Holland Rijnland, Regio Breda, Westelijke Mijnstreek en West-Friesland). Daar hebben op 9 of 11 april 377 telorgansaties zoals gemeentelijke diensten, maatschappelijke opvangorganisaties, huisartsen, woningcorporaties, maatschappelijk werk en vrijwilligersinitiatieven dak- en thuisloze mensen in kaart gebracht.

De uitkomsten van de tweede telling bevestigen het beeld van de eerste telling die vorig jaar plaatsvond in de regio Noordoost-Brabant:

* Dakloosheid is divers en treft heel verschillende mensen

* Anders dan vaak wordt gedacht leeft de grootste groep niet op straat of in een opvang voor dakloze mensen. De meeste dak- of thuisloze mensen verblijven noodgedwongen bij vrienden, familie of derden, op een camping, in een antikraakwoning, een schuur of in een auto. Niet alleen volwassenen, maar ook kinderen leven in deze zogenoemde niet conventionele woonruimten vaak onder slechte omstandigheden.

* Een opvallende bevinding is het grote aantal vrouwen met kinderen dat dak- of thuisloos is. Van de getelde volwassenen is een derde vrouw en bijna een op de drie dak- of thuisloze vrouwen leeft samen met een of meerdere kinderen. Vaak verblijven ze bij familie of vrienden, in een tijdelijke opvang of in een vakantiewoning of caravan.

* Een andere opvallende constatering is dat de groep mensen die op straat verblijft, 35% EU burger is met een niet-Nederlandse nationaliteit. Volgens betrokken professionals is het overgrote deel van deze mensen (voormalig) arbeidsmigrant. Zij vermoeden dat het werkelijke aantal dak- of thuisloze arbeidsmigranten nog veel groter is. Met name de groep arbeidsmigranten die verblijft in niet-conventionele woonruimten is volgens professionals zeer groot. Deze groep is bij gemeenten en andere organisaties niet goed in beeld.

De resultaten zijn niet 1 op 1 te vertalen naar een landelijk cijfer. De komende jaren zullen in meer regio's tellingen worden gehouden. Het doel is om op deze manier ook heldere en betrouwbare landelijke cijfers te verkrijgen maar ook kwalitatieve inzichten die ons beleid kunnen aanscherpen.

Resultaten regio Breda

De telling in de regio Breda is uitgevoerd in nauwe samenwerking met de gemeenten die onderdeel uitmaken van deze regio: Altena, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout en Zundert.

In hoofdstuk 3 van de rapportage vindt u resultaten per gemeente. Daarnaast is er in alle deelnemende regio's een aanvullend kwalitatief onderzoek gedaan naar dak- en thuisloosheid onder arbeidsmigranten en mensen die noodgedwongen verblijven op campings en vakantieparken. Daarvoor hielden onderzoekers van Hogeschool Utrecht online focusgroepen en interviews met professionals die in nauw contact staan met deze doelgroepen.

Uit de telling in alle regio's gezamenlijk blijkt dat ongeveer 30% van de mensen die op straat verbleven een EU-burger is met een niet-Nederlandse nationaliteit. Ook verbleven er veel arbeidsmigranten in niet-conventionele woonruimten.

De groep mensen die noodgedwongen op campings en vakantieparken verblijft is heel divers. Het gaat om alleenstaande mannen, arbeidsmigranten, maar ook om alleenstaande ouders (vaker moeders dan vaders), volledige gezinnen (ook van arbeidsmigranten), jongeren, en starters op de woningmarkt.

Het is moeilijk zicht te krijgen op de totale omvang van deze groepen. Ook die bevindingen vindt u in de rapportage in hoofdstuk 4.

Begin 2024 zijn er in de Regio Breda een aantal informatiepunten van het Brabants Migratie Informatie Punt geopend, waar internationale medewerkers terecht kunnen met praktische vragen en problemen. Daarnaast ondersteunt Stichting Barka dak- en thuisloze arbeidsmigranten die verblijven in de regio Breda.

Samenvattend geldt voor de regio Breda:

- Het beeld in de vijf andere regio's wijkt niet significant af van het gevonden beeld in de regio Breda
- In de regio Breda telden 69 organisaties op 11 april 2024 in totaal 1.076 dak- en thuisloze personen, waarvan 893 volwassenen en 183 kinderen.
- De telling laat zien dat de groep dak- en thuisloze mensen in de regio Breda heel divers is. De meest voorkomende verblijfssituatie van dak- en thuisloze mensen is bij familie, vrienden en derden.
- Relatief veel vrouwen zijn dak- of thuisloos.
- Dak- en thuisloosheid treft een groot aantal kinderen en jongeren.
- Arbeidsmigranten op straat vormen het topje van de ijsberg.

- Veel mensen verblijven noodgedwongen in niet-conventionele woonruimten.
- Van de dak- en thuisloze mensen is een op de vijf volwassenen langdurig dak- of thuisloos.

Samenvattend voor de gemeente Geertruidenberg:

- Als we de uitkomsten afzetten tegen de inwonersaantallen per gemeente zien we dat dak –of thuisloosheid in een kleinere gemeente zoals Geertruidenberg procentueel gezien minder hoog is dan in de grotere gemeenten.
Breda 0,31%, Oosterhout 0,28%, Etten Leur 0,19%, Moerdijk 0,15%, Zundert 0,08%, Geertruidenberg 0,06%, Drimmelen 0,05%
- Op de teldag was binnen onze gemeente geen sprake van dak- of thuisloosheid onder kinderen,
- In onze gemeente waren er op het moment van de telling 14 mensen dak- of thuisloos. Geen van hen verbleef in openbare ruimtes, de noodopvang of tijdelijke opvang.
- Het merendeel van de thuislozen verbleef bij familie (9). Overige personen waren dreigend dakloos (2) of woonden in een instelling of niet conventionele woning zoals een camping.

We gaan deze inzichten verder analyseren en dan vormen ze input voor de aanscherping van onze aanpak en toekomstig beleid. Helaas is het, vanwege de herleidbaarheid naar personen, niet mogelijk om verder in te zoomen op onze cijfers. De privacy zou dan in het gedrang komen.

Door de telling groeit echter wel het besef dat de problematiek van dak- en thuisloosheid veel breder is dan vaak wordt gedacht en dat een veelheid aan partijen noodzakelijk is in het signaleren en aanpakken van dak- en thuisloosheid in de regio.

We hopen u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
de secretaris a.i., de burgemeester,

R. Brekelmans

M. Witte